

so gotovi krogi na delu v svrhu, da oškodujejo hranilnice in posojilnice, da ustrašijo male varčevalce, ki imajo denar v hranilnicah in posojilnicah.

Proti tem govoricam moramo ugotoviti, da zadružne hranilnice in posojilnice državni kontroli niso podvržene in državna uprava s temi denarnimi zavodi sploh nima nobenega posla, temveč samo sodišče. Revidira pa jih vsaki dve leti Zadružna zveza po svojem revizorju.

2. Mestne hranilnice so pod državnim nadzorstvom.

Opozarjamo pa naše ljudi, da naj dobro ločijo med mestnimi ali regulativnimi hranilnicami in med zadružnimi hranilnicami in posojilnicami. Mestne (regulativne, občinske) hranilnice podležejo nadzorstvu državne uprave, katere nadzoruje vse poslovanje teh hranilnic in gleda, da se vpoštevajo pravila in dotični zakon pri poslovanju. To kontrolo nad mestnimi (regulativnimi) hranilnicami država tudi vrši in sicer vrši v taki smeri, kakor prihajajo povelja iz Beograda. Zadnji čas pa so povelja iz Beograda taka, da naj se pošiljajo v Beograd občinski, okrajni, cerkveni, cestni in drugi javni denarji in da naj te regulativne hranilnice nalagajo ves odvišni denar le pri državni hipotekarni banki v Beogradu. Državna hipotekarna banka je namreč lansko leto preosnovala iz stare Uprave fondov in je svoj delokrog razširila na vso državo. In ta državna hipotekarna banka je upravičena upravljati vse državne in druge javne fondove, nadalje pupilarne in depozitne glavnice, dalje občinske in okrožne glavnice, pa tudi vse one glavnice in denarje cerkva, samostanov in drugih korporacij, ki se pobirajo v dokladah in se v šestih mesecih ne uporabijo za to, čemur so namenjene. Ta državna hipotekarna banka ima torej pravico, da se morajo pri njej nalagati vsi javni denarji, zlasti: občinski, okrajni, cerkveni, sirotinski, cestni itd. Namen je jasen, namreč ta, da bi se še več slovenskega denarja zbralo v Beogradu, da more ž njim nikdar sita čaršija spekulirati. In razumljivo je, da bodo mestne (regulativne) hranilnice neprestano pod pritiskom državnih oblasti, katerim komandira Beograd. Te državne oblasti bodo gledale na to, da se pošiljajo državni hipotekarni banki v Beograd vsi javni denarji (kakor smo jih zgoraj našteali), pa tudi ves odvišen denar mestnih hranilnic.

3. Zadružne hranilnice in posojilnice so neodvisne.

Nasproti tem so pa zadružne hranilnice in posojilnice popolnoma neodvisni zasebni zavodi, za katere jamčijo neomejeno vsi člani posestniki s celim svojim premoženjem, katere vodijo posestniki sami in pri katerih državna družne hranilnice in posojilnice zato nikdar ne bodo pošiljale odvišnega denarja državnim hipotekarni banki v Beograd, ker se svoje neodvisnosti dobro zavedajo in ker se zavedajo tudi, da so njihove naložbe ljudski denar in da ima le ljudstvo do njih pravico.

Opozarjamo zato vsakega, ki bi slišal kake govorice o posojilnici ali o zadružni hranilnici, ali da bodo morale pošiljati svoj odvišni denar v državno hipotekarno banko v Beograd, naj pojasni, da je to neosnovana govorica, ki mogoče izvira iz zlobnega namena, vlagatelje ustrašiti in naše zadružne hranilnice in posojilnice oškodovati.

4. Državna kontrola bank se mora izvrševati.

Pač pa bo morala državna uprava bolj strogo kot do sedaj nadzorovati banke. Polomi kar treh bank zaporedoma, dveh v Beogradu, in ene v Zagrebu, so vlado šele spomnili, da ima tudi ona pri bančnih polomih svoj del krivde, ker je zanemarila nadzorstvo, ki ji gre po zakonu. In ne le svoje krivde, tudi svoje škode se je morala

možje so nedostopni za nas navadne smrtni ljudi. Še kdove, če bi znala govoriti z njim —. Sicer sem tudi jaz svojčas hodila v šolo —.

«V meščansko šolo smo jo poslali, tistikrat ko smo stanovali še v C., je razlagala mati Barba.

In pripovedovala je o svojem možu. Obširno lesno trgovino je imel in povrh še malo tovarno za pohištvo. Lenka se je zaljubila v njegovega prvega delavca — «Taki so pač mladi ljudje!» — in oče ga je naredil za tajnika. Po njegovi smrti pa je vse prevzel. Tih, miren človek je bil, pa bolehen. Kmalu je umrl. Prodali sta, si kupili daleč v stran, blizu L., kjer sedaj stanujeta, posestvo, lično hišo in nekaj zemlje. «Kar je še ostalo, pa sva naložili na delnice velike lesne družbe. — In od tega živiva. Ni mnogo, pa živeti se da. — In moža potrebuje Lenka, moža! Saj veste, delnice so kočljiva reč in v takih rečeh je pač le možki bolj na mestu. Obresti so najin skoraj edini dohodek in vedno naju je strah —.»

Nato so govorili o «Mirnem dolcu».

«Ugajalo vam bol» je pravila mati. «Nekoliko na samoti je, pa mirno in nemoteno se živi pri nas. Najlepše na vsem je velik vrt. Z njim ima Lenka posebno veselje. Kajne Lenka?»

In Lenka je pripovedovala o vrtu in čas je mineval. V zadnjem trenutku so prihiteli na vlak.

Toda v zadnjem trenutku ni nikdar dobro stopiti na vlak, posebno ne, če človek spremlja obotavljive ženske.

Vlak se je odpravljal, sprevodniki so treskali z vratkami, nervozno je sikala lokomotiva.

Urno je odprl Aleš svojim čamam nekje vratca, jim pomagal po visokih stopnicah, najprvo obilni ma-

spomniti. Saj bo pri polomu Ujedinjene banke poleg vlagateljev trpela tudi država, oziroma njeni zavodi: poštna hranilnica, državna hipotekarna banka in razredna loterija težke milijone dinarjev škode.

Polom Ujedinjene banke je tudi pokazal, za kakšne nesolidne banke zbira denar državna hipotekarna banka. In ne le, da se s tem denarjem podpira spekulacija belgrajske čaršije, nazadnje gre ta denar še v zgubo.

ZADRUŽNO-SOCIALNI TEČAJI.

Zadružno-socialni tečaji se vršijo gd 3. do 14. decembra po naslednjih sodnih okrajih:

3. decembra (ponedeljek) ob 9. uri dopoldne: Sv. Lenart v Slov. gor. v društveni dvorani pri Arnušu (za sodni okraj Sv. Lenart).
4. decembra (torek) ob 10. uri dopoldne: Konjice v prostorih Kmečke hranilnice in posojilnice (za sodni okraj Konjice).
6. decembra (četrtek) ob pol 9. uri dopoldne: Ptuj v minoritskem samostanu (za sodni okraj Ptuj).
7. decembra (petek) ob pol 9. uri dopoldne: Maribor v Lekarniški ulici 6 I (za oba sodna okraja: Maribor lev in desni breg).
10. decembra (ponedeljek) ob pol 9. uri dopoldne: Prevalje v dvorani Kat. izobraževalnega društva (za sodni okraj Prevalje).
11. decembra (torek) ob pol 9. uri dopoldne: Marenberg v gostilni Brudermann (za sodni okraj Marenberg).
13. decembra (četrtek) ob 9. uri dopoldne: Slov. Bistrica v posvetovalni dvorani Okrajne hranilnice (za sodni okraj Slov. Bistrica).
14. decembra (petek) ob 9. uri dopoldne: Središče v Društvenem domu (za sodni okraj Ormož in za Medjimurje).

Iz delovanja naših poslancev.

Sv. Danijel pri Prevaljah. V nedeljo, dne 18. t. m. se je vršil shod SLS v Sv. Danijelu pri Prevaljah. Shod je bil v kljub slabemu vremenu jako dobro obiskan. Poslušalci so z zanimanjem sledili govoru poslanca Kugovnika, ki je temeljito obrazložil delo SLS v parlamentu, ovrget laži, ki jih naši nasprotniki ustno in po časopisih razširjajo med ljudstvom. Razložil je tudi, da bo treba veliko vztrajnosti, da dosežemo naš največji cilj: avtonomijo. Ob koncu se je g. župnik zahvalil govorniku in pozival vse navzoče, da ne omagajo, kajti le na ta način bomo celemu svetu dokazali, da naša avtonomija ni puha fraza. Po shodu so se obravnavala še razna prečta vprašanja, n. pr. kuluk, kateremu nasprotuje vse kmetško ljudstvo. Zborovalci so se razšli z željo, da gredo naši poslanci v parlamentu ubrano pot naprej do zmage.

Shod SLS pri Sv. Martinu na Pohorju v nedeljo, dne 18. novembra je bil razmeroma dobro obiskan, dasi je bilo vreme skrajno slabo, dež in snežen metej. Shod je otvoril in vodil g. župnik Sinko. Poldrugo uro trajajoče poročilo poslanca Paleža o delu poslancev Jugoslovanskega kluba v parlamentu in boju zoper krivice, katere nam kopiči centralistična srbijska vlada, so zborovalci z veliko pozornostjo zasledovali ter soglasno izrekli zahvalo in zaupanje poslancu in celemu Jugoslovanskemu klubu z zahtevo, da se borimo tako dolgo, da dosežemo naš cilj: avtonomijo.

Pišce. Tukaj je bil v nedeljo, dne 18. t. m. shod SLS. Poročat je došel poslanec Krajnc. Istočasno in na istem mestu so bili naznanjeni tudi shodi Samostojne kmetijske stranke in socialdemokratske stranke. Ob 8. uri je otvoril

mi, nato prijazni vdovi. In nato se je še sam prijel za ograjo ob stopnicah, da bi se povspel kvišku.

Bilo je pa, da je tistikrat vihral silen veter črez mesto. Ko je torej Aleš visel napol v zraku, z eno roko na ograji, z drugo ob vratcih, je pridivjal odnekod po kolodvorskem prostoru silen sunek hudobnega vetra in je strgal Alešu gladkokratko klobuk z glave.

Ker brez klobuka nihče noče v svate, je tudi Aleševa prva skrb bila ta, da je urnih nog ubral za nezvestim tovarišem svojega življenja.

Pa taki klobuki so nagajivi, kadar začutijo svobodo. Trikrat je bil beguncu že tako trdo za petami, trikrat je stegnil roko za njim, pa vsakokrat se mu je prav v poslednjem trenutku hudomušno spet izmuznil. Kdo ve, kod sta se lovila za različnimi plotovi in pregrajami. In Aleš je s tako vno posvečal vso svojo pozornost napornemu, pa zanimivemu lovu, da ni videl več ni slišal več ničesar —.

In ko je končno zmagoslavno in ves rdeč v lice privihral krog ogle s klobukom v roki, ni bilo ne vlaka ne neveste ne mame več —.

IV.

Aleš Blaž je sedel v svoji udobni sobici «Pri treh zvezdah» in pisal pismo.

Ni mu bilo videti, da bi ga bila nezdoga s klobukom hudo ujezila. —

Ko se je tistikrat prepričal, da ni več vlaka in ne žensk, se je najprvo plaho ozrl naokoli, ali je kdo zapazil njegovo nesrečo, nato pa si je potisnil klobuk globoko na čelo, se izmuznil iz kolodvora in šel proti svojemu hotelu.

Med potom je doživel čudne, nečuvne reči.

shod načelnik krajevne organizacije g. Podvinski in dal besedo poslancu Krajncu, ki je v blizu poldrugornem govoru orisal današnji položaj. Po njegovem govoru je staval nanj socialist Umek vprašanje, kako stališče zavzema naša stranka glede agrarne reforme in davka na premoženje. Poslanec Krajnc je dal nato obširno razjasnilo ter pojasnil zlasti razliko med enkratno oddajo premoženja ter premoženjskim davkom. Potem je dobil besedo g. Urek, bivši poslanec Samostojne, podpredsednik narodne skupščine, ujaljeni ministrski kandidat, posestnik vile v Globokem in prijatelj sodišč ter na dolgo klobasaril in hvalil centralizem in Samostojno; pravil je, da je vseh hudih časov kriv dr. Korošec in njegova stranka. Od Krajncu in Podvinskega je dobil pošten odgovor. Posebej je poslanec Krajnc vprašal Ureka, naj pove, kako so se samostojni zadržali, ko je SLS zahtevala generala Zečeviča pred sodišče. Urek se je nekaj časa opravičeval, ko je pa videl, da je vprašanje zanj nevarno, jo je korajžno odkuril, čeravno so ga naši in socialisti klicali nazaj. Omeniti treba, da je shod, ki se je vršil mirno in trajal od 8. ure zjutraj pa do pol 12. ure opoldne, pokazal, da Urek razun svoje stalne garde nima v Pišecah prav nobenega zaupanja.

GNOJENJE VIHOGRADOV.

Vsaka rastlina potrebuje za svojo rast več ali manj rastlinske hrane, ki jo dobiva iz zemlje, nekaj pa tudi iz zraka. Ščasoma pa se hrana v zemlji izčrpa, ako je ne nadomeščamo potom gnojenja, ali pa so vplivi narave premajhni, da bi zadoščali potrebam rastlin z ozidrom na novo se tvoreče hranilne snovi. Na ta način začnejo rastline v rasti zaostajati, ali pa vsled pomanjkanja hrane popolnoma usahnejo. Nadomestitev rastlinske hrane se vrši na razne načine. V gozdu odpadajoče listje segnije na tleh in tako vrača zemlji snovi, iz katerih je nastalo. Tu beležimo zgubo na rastlinski hrani samo v lesu, ki je prirastel. Na polju se spravi žetev, ter je zemlja oslabiljena za prirast slame in zrnja. Vinograd donša rožje, listje in grozdje. Plod se obere in spravi, rožje se poreže in pokuri, a listje raznosi veter, tako, da je letna izguba na hranilnih snoveh tukaj izredno velika. V nekaj letih bi se zemlja na ta način izčrpalala in prirastek v obliki plodu bi postal leto za letom manjši ter bi bil nazadnje tako majhen, da bi ne zadostovala niti za pokritje obdelovalnih stroškov.

Da se temu izognemo, moramo hranilne snovi zemlji vračati, ali z drugimi besedami povedano, vinograd moramo izdatno gnojiti.

Če hočemo pravilno gnojiti, moramo vedeti, kaj potrebuje vinska trta za svojo prehrano. Kakor ogromna večina rastlin, sprejema vinska trta svojo hrano iz zemlje s pomočjo malih, resam podobnih korenin, ki vsrkavajo hranilne sestavine raztopljene v talni vodi. Vse te sestavine se kemičnim potom dajo razdeliti v več prvin (elementov), iz katerih so nastale. Po največjih poizkusih sestoji zemlja in vse kar je okrog nje iz 90 prvin, od katerih potrebujejo rastline deset in sicer in dušik, kalij, fosfor, apnik, magnezij, železo, klor, kremenjak, natron in žveplo. Najglavnejše so prve štiri, ki jih moramo dovajati zemlji v zadostni množini. Ogljikov dvokis, ki je potreben za tvorbo škroba in sladkorja sprejema vinska trta iz zraka skozi listje. — Glede te snovi se torej ni bati, da bi zmanjkala v ogromnem zračnem prostoru.

Sestav zemlje je zelo različen. V eni se nahaja več hranilnih snovi. Mi kratko rečemo, da je zemlja slaba in nerodovitna ali dobra in rodovitna. Po rasti lesu trs že lahko presodimo in doženemo, kaj mu je potrebno, da bode močnejši in rodovitnejši.

Na oglu ulice, sredi najživahnejšega prometa, je stal slabo oblečen fantalin in držal na dolgem drogu rdeč lepak z napisom: «Slavni pisatelj Aleš Blaž nenadoma umrl! — Berite našo posebno izdajo!» Poleg njega je stal drug fantalin s kupom časopisov pod pazduho. Ljudje so se trgali zanje.

In na oglu druge ulice je stal mož z rumenim lepakom na dolgem drogu in s še debelejším napisom: «Naj-novejše o smrti Aleša Blaža —! Posebna izdaja «Dnev-nih novic» —!»

In dalje po ulici je molel iz vrveža ljudi in vozov še tretji, četrti in peti lepak, vsak v drugi barvi, in vsak je kričal na ves glas, da je umrl «slavni, najslavnejši, priljubljeni pisatelj», da je umrl «naš pisatelj».

Ljudje so se pulili za posebne izdaje «Družinskega dnevnika», «Meščanskega glasnika», «Večernega lista», «Opazovalca», «Domačega pripovedovalca», in vseh mogočih drugih listov in časopisov. Nisi srečal človeka več, ki bi ne strmel v list papirja. In ko si je prebral vsak svojo posebno izdajo, si jo je vtaknil v žep, ali pa jo je vrgel od sebe in veter je raznašal na vse kraje neba pretresljivo novico, da je umrl slavni Aleš Blaž.

Plaho se je Aleš umikal heročim množicam. Kjer je le mogel, je zavil v stransko ulico. Ni se bal, da bi ga kdo spoznal, saj ga menda nihče ni poznal v rodnem mestu. Toda neznano, čudno čustvo mu je grabilo po srcu, v grlu ga je davilo, v prsih ga je tiščalo. Zakričal bi, na ves glas bi jim zavpil, tem ljudem —.

Bežal je pred njimi, bal se je samega sebe —.

Sam ni vedel, kako je bilo, da je prišel pred hišo svojega založnika. Tamle je stala, visoka, večnadstropna palača in — da, zares, črna zastava je vihrala raz strehe! —

Dušik je trsu potreben za rast stanic, staničnega jedra in prasluzi (protoplazma). Z dušikom pospešimo torej predvsem rast vinske trte. Z dušikom gnojen vinograd bo potemtakem postal v rasti bujnejši, vsled česar bo mogel tudi več donošati. Bujno rastočega vinograda, najsi bo njegova rodovitnost povoljna ali ne, torej ne bomo gnojili z dušičnimi gnojili.

Fosfor je potreben v prvi vrsti za rast že omenjenih delov rastline. Brez fosforja ne bi mogla nobena rastlina izhajati. Razen tega fosfor rastlino utrjuje. Potreben je zlasti pri oploditvi. S fosforjem je torej potrebno gnojiti rodnim trtam, akoravno vsled obilice dušika bujno rasto.

Kalija potrebuje vinska trta mnogo več, kot druge rastline. Potreben je za rast mladik in velikih listov katerih mora vinska trta imeti za tvorbo škroba prav mnogo. Zato je kalij prevažno gnojilo za vinsko trto. Kalij pospešuje obenem tudi dozorevanje grozdja in lesa. V težkih zemljah se nahaja kalija navadno v zadostni množini, med tem ko dušika in fosforja redno primanjkuje.

Vinska trta sprejema hrano v obliki različnih v vodi raztopnih spojin iz zemlje, le ogljikov dvokis sprejema iz zraka. Z raziskovanjem se je dognalo, da trta izhlapi 300 do 1200 g vode, predno more predelati 1 g suhih snovi. Pri določevanju suhih snovi v mladju, listju in grozdju v poedinih trsah se pokaže silna množina vode, ki jo posamezen trs porabi v času enoletne rasti (vegetacije). S svojimi koreninami sesa trs vodo in v njej raztopljenih hranilnih snovi iz zemlje; vodo izhlapeva skozi listje, hranilne snovi pa pridržijo kot hrano v sebi. Koreninice izločajo tudi razne kisline, s pomočjo katerih se raztaplja v vodi nerazkrojena rastlinska hrana. Iz tega sledi, da je za prehrano rastlin obenem potrebna tudi primerna vlaga v zemlji. V prepuhem poletju ostane torej veliko hranilnih snovi v zemlji neraztopljenih in za rastline nesprejemljivih.

Najnavadnejši je hlevski gnoj, ki je ob enem najboljše, ker vsebuje vse tiste snovi, katere rastlina potrebuje za svoj razvoj. Seveda je gnoj od različne živine tudi neenak po svoji sestavi in lastnostih, pri čemer igra hrana živine veliko vlogo. Najboljši je konjski, ovčji in od klavne živine, manj vreden pa je od ostale živine. Na kakovost gnoja vpliva tudi stelja. Slamnata stelja je najboljša. Konjski gnoj je vroč, učinkuje brzo in je kmalu uporaben. Kravji je hladen, deluje počasi, toda učinek je trajnejši. Zato je kravji gnoj uporabljati najboljše svežega v starejših vinogradih, dočim se vroči konjski gnoj uporablja bolj v razkrojeni obliki. Dobro gnojilo je tudi gnojnica, ki se pa v vinogradu le redkokdaj uporablja. Mešanec ali kompost se rabi ponajveč za trsnico ali pa pri sajenju vinske trte. Pripravljati ga je z zbiranjem različnih odpadkov, kakor smeti, žaganice, cestnega blata, straniščnika, listja, rožja, na posebnem, prazni skledi podobnem kupu se lahko zaliva. Kup naj bo do 1 meter visok ter se naj vsakega četrletja prekopa in premeša. Vrednost mešanca je odvisna od materialij, iz katerih je nastal.

Umetna gnojila vsebujejo po eno ali več potrebnih hranilnih snovi. Po količini teh se cenijo njih gnojilna vrednost. Čilski soliter vsebuje okrog 15 odstotkov dušika; v zemlji se brzo razkroja ter se mora zategadelj gnojiti z njim v poznejši jeseni. Ako bi se gnojilo prepozno, bi se prej razstopil, nego bi mogel učinkovati. Amonijeva sol vsebuje 20 odstot. dušika, je težko razstopna in se zategadelj uporablja v pozni jeseni ali tekem zime.

Apneni dušik vsebuje 15—18 odstot. dušika in precej apna. Učinkuje brzo ter se uporablja v spomladi na ta način, da se plitvo podkopa. Apneni dušik je za vinograde zelo primerno gnojilo.

Tomasova žlindra vsebuje 16 do 24 odst. fosforne kisline, ki je težko razstopna. Topi se počasi in neprestano ter se rabi lahko za več let, ne da bi bilo treba mešati jo z drugimi umetnimi gnojili. Razni superfosfati učinkujejo hitreje in se uporabljajo z uspehom v pomladi. Klorkalij kalisulfati in kajnit vsebujejo kalij in se uporabljajo lahko skupno s superfosfati. Vsa različna umetna gnojila so za umno vinogradništvo valike važnosti. Naračajo se potom kmetijskih društev ali zadrž.

Razlika med hlevskim gnojem in umetnimi gnojili je zelo velika. Hlevski gnoj je najpopolnejše gnojilo, ker vsebuje vse, rastlinam potrebne hranilne snovi v zadostni množini in so lahko potem tudi popolne. Vendar nikakor ne nadkriljuje hlevskega gnoja, ki daje zemlji ne le zadosti hranilnih snovi, temveč jo zboljšuje tudi fizikalno. Hlevski gnoj se v zemlji razkroja in pri tem razvija toplota, ki pride rastlinam v prid; razen tega se gnoj pretvarja v sladki humus in zemlja na ta način se stalno zboljšuje. Z umetnim gnojem se dodajajo zemlji samo hranilne snovi, fizikalna svojstva zemlje pa se v ničemer ne spremenijo. Zaradi tega gnojimo težko in hladno zemljo s hlevskim gnojem, dočim uporabljamo umetna gnojila z večjim uspehom za bolj lahko zemljo.

Način in mera gnojenja je odvisna od donosa vinograda. Za koliko je vinograd prirastel na grozdju, rožju in listju, za toliko je zemlja izgubila na hranilnih snoveh. Izračunalo se je, da se na enem hektaru porabi v enem letu 80 kg dušika, 30 kg fosforja in 100 kg kalija. Od tega je potrebno za grozdje približno 22 kg dušika, 9 kg fosforja in 30 kg kalija. Grozdje porabi tedaj skoraj polovico, dočim je druga polovica potrebna za listje in rožje. Zato je treba od toče in mraza poškodovan vinograd dobro pognojiti, da se nadomesti izguba. Vinograde, ki se nahajajo v dobi rodovitnosti, kakor tudi vinograde, ki v rasti zaostajajo, je treba boljše gnojiti, nego mlade in bujno rastoče. Vinograd porabi vsako leto nekaj hrane in bi ga zato trebalo vsako leto gnojiti. Ker

bi bilo gnojenje vsako leto predrago, ga uravnava v primernih presledkih. Triletni presledki se priporočajo kot najprimernejši. Gnojimo zatorej vsako tretje leto s trikratno množino potrebnega gnoja za eno leto. Če vsebuje na primer hlevski gnoj, ki je bil dobro hranjen 0,64 odstot. dušika, 0,36 odstot. fosforja in 0,60 odstot. kalija, tedaj damo zemlji z 200 q gnoja:

128 kg dušika, 72 kg fosforja in 120 kg kalija.

Zemlja pa potrebuje za eno leto le:

80 kg dušika, 30 kg fosforja in 100 kg kalija. Tedaj damo preveč: 48 kg dušika, 42 kg fosforja in 20 kg kalija.

Na tri leta bi torej morali vzeti 600 q hlevskega gnoja dobre kvalitete. Dali smo pa s takšnim gnojenjem vseh treh glavnih hranilnih snovi teoretično še več, kakor je potrebno. To velja samo za fosfor in kalij, ne pa tudi dušik. Ta izhlapeva prav rad že iz hlevskega gnoja, deloma ga bakterije v zemlji razkrojijo ali pa se porazgubi v zemlji kot soliterna kislina. V strmih legah ga izpira tudi voda deževnica. Izguba na dušiku bi se morala tedaj nadoknaditi, zlasti pri slabo konzerviranem hlevskem gnoju, ki ima dušika navadno vsikdar premalo. Z uspehom bi rabili v tem slučaju tudi žveplenokisli amonjak (amonsulfat) ali apneni dušik. Vsakega posamezno pri triletnem gnojilnem turnusu po 200 kg kot dodatek 600 meterskim stotom hlevskega gnoja. Dali smo zatorej v celem triletnem gnojenju 600 kg dušičnega umetnega gnojila poleg 600 q dobrega hlevskega gnoja. Z dušičnatim gnojilom je treba gnojiti vsako leto v pomladi, kar je kratkega učinka.

Pri štiriletnem gnojenju bi bilo na mestu sledeči način gnojenja, ki se je izkazal kot izvrsten:

1. leto 600 q hlevskega gnoja in 300 kg amon sulfata,

2. leto 300 kg amonsulfata,

3. leto 100 kg 40 odstot. kalijeve soli in 300 kg amonsulfata,

4. leto 100 kg 40 odstot. kalijeve soli in 300 kg amonsulfata.

Skupaj smo tedaj dali v štirih letih 600 q hlevskega gnoja, 1200 kg amonsulfata in 200 kg 40 odstot. kalijeve soli.

Drug način kombiniranega gnojenja s polovično množino hlevskega gnoja, mesto katerega uporabljamo Tomasovo žlindro in superfosfat za triletni turnus ali kolobar je sledeči:

1. leto: 300 q hlevskega gnoja, 200 kg superfosfata ali 300 kg Tomasove žlindre, 100 kg 40 odstot. kalijeve soli in 200 kg čilskega solitra;

2. leto: 400 kg superfosfata ali 600 kg Tomasove žlindre, 200 kg 40 odstot. kalijeve soli in 600 kg čilskega solitra.

3. leto: 400 kg superfosfata ali 600 kg Tomasove žlindre, 200 kg 40 odstot. kalijeve soli in 600 kg čilskega solitra.

V tem primeru smo dali samo 300 q hlevskega gnoja, zato pa 1200 kg najboljšega dušičnega gnojila in superfosfata ali Tomasove žlindre, da nadomestimo fosfor, katerega s premajhno množino hlevskega gnoja nismo zemlji vrnili. Umetno gnojilo raztrosimo kolikor mogoče enakomerno po vsej površini vinograda in ga tako podkopamo.

Vinograd gnojimo enako kot polje, to je, da gnoj enakomerno raztrosimo in podkopamo. Nekateri kopajo med črtami in v te jarke nasujejo gnoj. Drugi zopet izkopajo samo okoli trsa večjo ali manjšo jamo, v katero spravijo gnojilo. Oba zadnja načina sta napačna. Koreninice trsa se širijo po vsej zemlji naokrog, iskajoč hrane povsod, kjer jo najdejo. Ako torej potrosimo celi vinograd enakomerno, pognojimo vsaki najmanjši prostorček. Dež in sneg nakvasita gnoj in vsa zemlja ga takorekoč v se posrka. Z gnojenjem v jarek so koreninice prisiljene iskati hrano samo na enem mestu in v enem delu zemlje, to je v zagnojenem jarku, dočim ostane zemlja izven jarka neizrabljena, kajti korenine se razvijajo najbolj tam, kjer je več hrane. Pri gnojenju v jarke se razvijajo korenine neenako in jih je najtežje v poznejši dobi v obliki finih sesalnih koreninic na mestih, kjer se je nahajal gnoj v jarkih. Gnojenje okoli trsa bi imelo le v strmih legah in peščenih tleh svoj pomen. Tu se izkopa plitva jamica v obliki polumeseca na zgornji strani trsa. Voda izpira hranilne snovi iz gnoja na spodnjo stran trsa, kjer se nahajajo korenine v takšnih legah.

Gnojenje se vrši v pozni jeseni in pozimi. To je važno, zlasti pri gnojilih, ki se težko in počasi razkrajajo, kakor hlevski gnoj in težko razstopna umetna gnojila (Tomasova žlindra). Z lahko razstopnimi umetnimi gnojili, n. pr. čilskim solitrom gnojimo v mesecu aprilu ali maju. Lahko razstopna gnojila se hitro razstopijo in takoj učinkujejo. Rastline morajo biti v tem času sposobne, da sprejemajo pripravljeno hrano, ker bi se hranilne snovi drugače porazgubile in ne prišle do učinka.

Ivan Stampar, ekonom graščine Ormož.

Našim čitateljem iz koroške strani se toplo priporoča novo domače podjetje, trgovina z mešanim blagom ljutomerskega rojaka g. Matka Seršen-a v Mariboru, Koroška cesta 39, ki vsled svojih nizkih cen in dobre postrežbe pridobiva vsaki dan večji krog zadovoljnih odjemalcev.

CENJENIM NAROČNIKOM!

Današnji številki smo priložili položnice. Prosimo vse cenj. naročnike, da se teh položnic v kratkem poslužijo in nam pošljejo naročnino za leto 1924. Položnice so dobili vsi, tudi tisti, ki imajo naročnino še plačano. Kdor položnic sam ne rabi, naj dobi kakega novega naročnika ter nam pošlje zanj naročnino.

Kdor še dobiva list, ta naj na vrh položnice napiše besedo: «stare». Kdor pa list dozda ni dobival, pa naj napiše na položnico besedo: «nov». To nam delo jako olajša. Če bodo vsi tako napisali na položnice, potem ne bo pri pošiljanju lista nobenih pomot in zamud.

Naročnina za leto 1924 znaša:

za celo leto 32 dinarjev.

za pol leta 16 dinarjev.

za četrt leta 8 dinarjev.

Za vse kraje izven Jugoslavije pa stane «Slovenski Gospodar» za celo leto 56 dinarjev.

Vljudno prosimo vse naše prijatelje in prišaste, da v decembru agitirajo od osebe do osebe za nove naročnike «Slov. Gospodarja». Za nas mora veljati pravilo: V vsako hišo «Slovenski Gospodar»!

Število naših naročnikov se mora podvojiti! Naš list pa bo pisal zanimivo in koristno za vse naročnike in jih branil pred krivicami z vso odločnostjo, kakor dozda.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Razprava o proračunu je v fin. odboru dovršena. Za vlado so, kakor po navadi glasovali Nemci in pa turški džemijet iz južne Srbije. Proti koncu je bila proračunska razprava posebno burna glede izdatkov za vrhovno državno upravo. Pod to poglavje spada kraljeva civilna lista in še drugi izdatki za dvor. Civilna lista se izplačuje vrhu vsega še v tuji valuti ter iznaša tako 60.000.000 D. Ogromni so tudi izdatki za dvorsko pisarno, ki se bavi samo s podeljevanjem odlikovanj. Poslanci Jugoslovanskega kluba so povdarjali, da ti ogromni izdatki niso samo neznosno breme, temveč tudi sramota za državo, v kateri se večina ljudstva bori z najtežjo bedo in stisko, pisarna za odlikovanja se lahko takoj odpravi, ker je nepotrebna. Odlikovanja se ne delijo po zaslugah za državo, temveč po delu za vladno stranko.

Vlada še vedno odlašala s sklicevanjem celega parlamenta. Kakor znano bi moralo biti to 20. novembra, pa se je odlagalo z raznimi izgovori od dneva do dneva in sedaj je obljubljen za pondeljek. December bo pa vladi že po volji, ker je vse polno praznikov. Pašičeva vlada se na vso moč trudi, da ubije še zadnje ostanke parlamenta in parlamentarnih načel. Parlament še v notranjih zadevah države ne more odločevati, kaj še le v zunanjih, kjer so se zadnji čas odigravale važne in zelo značilne stvari.

Poleg nastopa proti Bolgariji, ki se je k sreči v miru končal, in poleg nepotrebnih in neopravičenih korakov v varstvo grške vladarske hiše, so bile še barantije z Rumunijo in Italijo za naše ozemlje. Kaj se je Rumuniji dalo, smo že zadnjič poročali. Zunanji minister izjavlja sedaj, da so mejne zadeve med nami in Rumunijo sedaj za vedno in tudi sporazumno dokončane. Na to izjavo se pa ne sme mnogo dati, ker Rumuni še vedno zahtevajo po svojih listih cele našega ozemlja in je gotovo, da so proti nam dobili tudi dovolj drznosti in poguma, ker so še več dobili kot so zahtevali. Kako se rešujejo sporna vprašanja med našo državo in Italijo, nam vlada sicer noče povedati, iz dobro poučenih krogov se pa čuje, da teče vse tako in da je v glavnem že vse tako rešeno, kakor Italijani hočejo. Vlada ima pač dovolj razlogov, da se skriva pred parlamentom.

Po Hrvatskem, kjer so bile ponovne občinske volitve radi čisto hrvatskih in proticentralističnih občinskih odborov, so zopet povsod zmagali Hrvati. Iz Beograda sedaj zopet širijo vesti, da angleška vlada izganja Radiča. To se vedno godi, kakor hitro se nekaj sliši, da namerava Radič sam iz Anglije. — S proticentralistično opozicijo in posebej še z Jugoslovanskim klubom zvezano stranko Bunjevcev so vladni krogi že par tednov predstavljali kot odpadniško, v nedeljo je bil pa v Subotici kongres te stranke, ki je postavil vse te vesti na laž. Bunjevci so odločno in soglasno sklenili, ostati v proticentralistični zvezi in po svojih poslancih v Jugoslovanskem klubu.

PRED KONFERENCO MALE ANTANTE.

V januarju se bo v Beogradu vršila konferenca Male antante, v katero bo sprejeta najbrž tudi Poljska. Rumunija si prizadeva stopiti potem s Poljsko in Češko v posebno zvezo, ki bi bila za vsak slučaj naperjena proti Rusiji. Jugoslaviji bi po tem načrtu pripadla samo poniževalna in nevhvaležna vloga, da v to zvezo privoli ter jo podpira brez upanja na kako korist in protiuslugo. Če se rumunski načrt ne izvede, — nasprotovati bi mu znali Čehi, naši pa gotovo ne, — si bo Rumunija prav gotovo poiskala novo zavezništvo. Saj že sedaj njeni listi naglašajo, da bi bili boljši zavezniki Bolgari, Turki in Italijani.

V GRČIJI

je z monarhijo pri kraju. Po mestih se vršijo velike manifestacije za republiko in gotovo je, da se bo moral kralj Jurij umakniti iz Aten še pred volitvami. Republikanska stranka in Venizelisti, ki so mislili monarhijo počasi odpraviti, so se zedinili, da je treba čimprej